

МІФОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ НОСТАЛЬГІЙНИХ МОТИВІВ У ВИБРАНІЙ ТВОРЧОСТІ ВІРИ ВОВК І БОГДАНА РУБЧАКА У ПОРІВНЯННІ З ІНШИМИ ЛІТЕРАТУРАМИ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 2 (38) 2017

УДК 821.161.2 Вовк, Рубчак

Смольницька О.О. Міфологічний зміст ностальгійних мотивів у вибраній творчості Віри Вовк і Богдана Рубчака у порівнянні з іншими літературами; 23 стор.; бібліографічних джерел – 38.; мова – українська.

Анотація. У статті здійснюється порівняльний аналіз міфологічної інтерпретації ностальгійних мотивів окремими поетами Нью-Йоркської групи – Вірою Вовк і Богданом Рубчаком – з огляду на їхню еміграцію. Як допоміжний матеріал залучено вибрану каталонську, ірландську, німецьку, білоруську поезію, присвячену еміграції та ностальгії. У дослідженні використано такі різновиди аналізу, як: міфоаналіз, біографічний аналіз, компаративний, архетипний, поетологічний, культурологічний, а також перекладознавчі методики. Задіяні джерела української, англійської, білоруської, каталанської, німецької, польської мов. Аналізується питання української самоідентифікації. Досліджуються образи, описувані поетами Нью-Йоркської групи: українського язичництва, латиноамериканські, давньоогрецькі.

Ключові слова: міф, символ, метафора, ностальгія, Нью-Йоркська група, переклад.

Постановка проблеми. Творчість поетів Нью-Йоркської групи (НІГ), виниклої в Нью-Йорку у 50-х рр. ХХ ст., є принципово модерністська і позбавлена залежності від політичних чи ортодоксально релігійних поглядів чи подій, являє собою приклад міфологічного мислення, трансформованого відповідно до запитів сучасності. Одним із архетипових мотивів є ностальгія за Україною, то виразно простежена у текстах, то імпліцитна (зачасна), атавістична.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. НІГ успішно аналізується в сучасних українських, польських, американських студіях, українською, англійською, польською мовами: Н. Анісімова, О. Астаф'єв ([1 – 2]), Б. Бойчук (США, умер 2017 р.), О. Бровко, Ю. Григорчук [11], А. Дрозда, І. Жодані [12], Л. Залеська/Онишкевич (США), М. Ільницький, І. Калинець, Т. Карабович (Tadeusz Karabowicz, [13 – 14; 35]), Н. Козіна, Н. Колісниченко-Братунь, М. Коцюбинська (умерла 2011 р.), С. Майданська, В. Мацько, Н. Наumenко, С. Ожарівська, Т. Остапчук, С. Павличко, А. Понасенко [18], В. Просалова, М. Ревакович (США), М. Рябчук, Ю. Тарнавський, Л. Тарнашинська [33], В. Шевчук та ін. Твори членів НІГ успішно видаються: 1962 р. – Нью-Йорк – Мюнхен, «Сучасність»: упорядкований Б. Бойчуком і Б. Рубчаком двотомник «Координати. Антологія сучасної української поезії на Заході» (НІГ присвячено перший том); в Україні: «Поети «Нью-Йоркської групи»: антологія» (упорядник О. Г. Астаф'єв; Харків : Ранок, 2003, 2009); «Півстоліття напівтиші. Антологія поезії Нью-Йоркської групи» (упо-

ряд. М. Ревакович; К.: Факт, 2005) тощо. Найвні дослідження і в компаративному ключі: порівняння поезії В. Вовк (автонім Віра Лідія Катерина Селянська, або Віра Остапівна Селянська) і Емми Андієвської (І. Жодані [12]), релігійних мотивів у В. Вовк і Яна Твардовського (Ю. Григорчук [11, с. 323 – 333]), лірики В. Вовк, Патриції Килини і Сильвії Плат [23], творчого методу В. Вовк, Олени Колодій і Кляриси Ліспектор [31], поезії В. Вовк, Віктора де Гріценка (Франція) і Мирона Лисенка (Австралія) [25] та ін. Ностальгія у В. Вовк на прикладі впізнавання рідних архетипів у реаліях іншої культури розглянута [22] у порівнянні з поезією Т. Шевченка на засланні (зокрема, міфологема втраченого раю – України): [24; 27]; у порівнянні із сонетами Габрієлі Містраль [27]; як проблема збереження самоідентичності в іншому середовищі [29]. Здійснюється аналіз поезії В. Вовк у латиноамериканському контексті – зокрема, з творчістю Хорхе Каррери Андраде (Еквадор) [26]; провідною особливістю текстів обох авторів є народний католицизм; у випадку В. Вовк у ньому контамінуються мотиви українського і бразильського двовір'я [28]. Таким чином, у новітніх наукових працях помітна тенденція розширення тематики і методологічного апарату, оскільки творчість В. Вовк розглядається в порівнянні з поетами, які не стосуються НІГ. Те ж саме варто застосувати до аналізу текстів Б. Рубчака та інших представників цієї групи. Слід зважити на те, що члени НІГ мають класичну освіту, широку ерудицію та пройшли науковий і викладацький досвід в університеті, інтегруючись в інше середовище (зок-

рема, В. Вовк і Б. Рубчак). Тексти цих поетів (а також порівнювані твори) будуть цікаві, зокрема, в аспектах лінгвокультурології, лінгвокраїнознавства тощо.

Мета статті – простежити реалізацію ностальгійних мотивів у вибраній ліриці В. Вовк і Б. Рубчака – порівняння іберо- та північноамериканської культур із залученням античних, українських та ін. мотивів.

Відповідно до мети ставляться **завдання**: 1) здійснити міфоаналіз вибраних текстів названих авторів; 2) простежити питання українськості у В. Вовк і Б. Рубчака; 3) для наочності застосувати порівняльний аналіз присвячених еміграції та ностальгії, та побудованих на міфобразах віршів (за хронологією) авторів Ірландії, Каталонії, Німеччини, Білорусі. Відповідно, матеріалом аналізу стали поезії Етні Карбері – «Мимолітний слід ірландського кельта» (додаток 1), Жасін(т)а Бардаге (Вердагера, «Емігрант») (додаток 2), Бертольта Брехта («Поетова еміграція») і сучасної білоруської письменниці Марії Мартисевич «А яшчэ – нельга звезьчы з сабой краіну (азэры, рэкі)...» (додаток 3). Тексти надаються у зіставленні з оригіналами та у власних перекладах. Вибір мотивований колоніальним і постколоніальним минулим названих країн і досвідом, подібним до українського; випадок Німеччини мотивується несприйняттям у Брехта нацизму (аналогічно – В. Вовк) та, як наслідок, вимушеною втечею. До того ж, Німеччина (Дрезден, Тюбінген тощо) стала умовами формування освіти у В. Вовк.

Виклад основного матеріалу дослідження. Творчість В. Вовк цілком самобутня і водночас європейська (що зумовлено численними контактами письменниці, її освітою у Німеччині та частими подорожами). Бразильський матеріал її творів не зводиться до вузької цілі (індигенізму чи негрізму, як, відповідно, у літературах Перу та Антильських островів; такі теми у В. Вовк є, але вони не єдині в її текстах), це не мета, а засіб, і агресії проти європейських цінностей тут не спостерігається. Натомість авторка щедро використовує біблійні та європейські «рукави-сюжети», не маючи на меті протиставлення двох культур. Навпаки: В. Вовк найчастіше знаходить спільні риси в українській і бразильській міфології, літературі тощо. Це пояснюється і внутрішнім зв'язком авторки з Україною. У цьому плані можна згадати слова Г. Маркеса про те, як він працював над романом «Осінь патріарха»: «...якщо я не міг згадати, як пахне гуйява, то розумів, що втратив зв'язок з минулим, зі своїм корінням, тому що писав я в Барселоні» [19, с. 112]. Отже, у даному разі подібності романських культур (колумбійської та каталонської) не спостереглося, попри спорідненість мов. Пошуки Маркесом самого себе та прагнення ментального самозбереження постали з огляду на велике значення народного католицизму для магічного реалізму, у річищі якого творив згаданий письменник. Вко-

ріненість В. Вовк у бразильську культуру, прийняття її духовних і матеріальних цінностей можна назвати феноменом, оскільки в творчому методі авторка не прагнула асимілюватися в іншому середовищі. У цьому плані її мистецькі пошуки не тотожні діяльності інших представників магічного реалізму, як, наприклад, А. Карпент'єра, який теж не був за походженням етнічним латиноамериканцем (напівросіянин-напівфранцуз), але «впродовж семи-восьми років читав книги лише про Америку, прагнути виробити в себе специфічне американське мислення» [19, с. 75].

Українськість як така в обох поетів нерівнозначна, хоча наявна. У В. Вовк (1926 р. н., Борислав, нинішня Львівська обл.) формування особистості відбулося в гуцульсько-бойківському середовищі. Це Косів, Кути, Тюдів тощо. На еміграції родина Селянських перебувала з 1939 р. (Німеччина, Чехія, з 1945 р. – Ріо-де-Жанейро). Характеризуючи свою колегу, «найбільшу поетесу Парани» Олену (Гелену) Колодій, народжену вже в Бразилії, В. Вовк об'єктивно стверджувала щодо умов влаштування Олениних батьків, одружених 1912 р.: «Про обставини в Новій Землі, що здалека виглядала чудовим Ельдорадом, писав правду Іван Франко...» [7, с. 41]. У плані сприйняття можна провести паралелі з європейцями перед хрестовими походами, переконаними у тому, що Свята Земля «тече молоком і медом», або з конкістадорами та першими емігрантами до США – наприклад, пуританами на «Мейфлауері». Б. Рубчак (1935 р. н., м. Калуш, тепер Івано-Франківська область) з 1943 р. перебуває в еміграції (Німеччина, 1948 р. – Нью-Йорк і й надалі США). Його українськість заслуговує на окреме дослідження, наведено нижче.

Л. Тарнашинська здійснила порівняльний аналіз ставлення до власного українського «я», його самоусвідомлення у членів НІГ – на матеріалі інтерв'ю. Зокрема, Б. Рубчак відповідає, що, попри любов до України, за кордоном йому Батьківщини не бракує, і після відвідин Києва він починає «тужити за своїм рідним Чикаго» [33, с. 10]. Це пояснюється й тим, що саме в США письменник реалізувався як наукова індивідуальність і здобув саме там собі ім'я. Натомість В. Вовк в аналогічній ситуації не лише свідомо свого коріння, але й підтримує зв'язок з Україною, щороку її відвідуючи (також варто згадати обширну епістолярію та інші контакти). Завдяки цьому уявлення письменниці об'єктивні. Отже, тут причина того, що ім'я В. Вовк як науковця, педагога, письменниці стало відомим саме в Німеччині та Бразилії, і лише потім в Україні, не впливає на ідентичність цієї діячки.

Якщо розглядати творчий метод обох поетів, то у В. Вовк дуже широко застосовуються архетип, символ, знак, образ (причому це і макрообраз, і мікрообраз, і образ-знак, і образ-символ), міфологема, міфема, міфосюжет; часті метафори,

уособлення. Авторка творить інтуїтивно, а складність її методу пояснюється глибокою культурою та класичною освітою. У Б. Рубчака, як зазначає Т. Головань, натомість частіша метафора, аніж символ [10]. Обидва письменники переосмислюють міф, міфопоетику, міфосюжетуку. Можна сказати, що напрям їхнього методу певною мірою суголосний, але він не однорідний.

За словами М. Рябчука, у Б. Рубчака сприйняття української мови, культури, історії тощо лишилося на рівні «стигм», бо «Україна присутня у цій поезії лише як своєрідна потенція, щось, що є і чого водночас немає» [21, с. 9]; дослідник пояснює, що Україна для автора і для його героїв залишилася спогадом у дитячій пам'яті, а самі американці не мають про цю країну уявлення [21, с. 10], в українця (автора і героя) немає достатньої закоріненості ні в українське, ні в американське середовище: у перше – через брак живого спілкування (у тому числі мовного), у друге – через своє відчуття інакшості й ностальгію за Україною [21, с. 11 – 12]. Володіння англійською мовою не означає автоматичного зняття культурного бар'єру (так само – володіння португальською у В. Вовк, яка чітко усвідомлює відмінності бразильської ментальності від української, хоча бачить і спільні риси). Отже, у Б. Рубчака українськість – те, що є, але й те, що могло б *стати*, проте для цього треба знайти спосіб, що й робить ліричний герой, відчуваючи власну розірваність і прагнучи цілісності. Водночас самореалізація письменника постала саме «там», в Америці, і він повертається туди. У персонажів В. Вовк, незважаючи на їхні складні життєві обставини, процес гармонізації відбувається не так болісно. Вони знають своє походження і зберегли чітку архетипову пам'ять, їхній самопошук буває трагічним, але він завжди плідний: архетипи викристалізуються і постають, хай і несподівано для персонажа.

Відчуття ностальгії та власного коріння у поезії В. Вовк чітко простежується. З огляду на обсяг статті до уваги беруться лише вибрані тексти. Так, показовий верлібр «Лицарі Грааля» (VI Елегія, збірка «Елегії», 1956), де виразний натяк на сучасних, причому особисто знамих авторці емігрантів та іммігрантів, але задля створення цього враження залучається образність куртуазних романів: «Ми шукаємо Грааля; – не дивіться / На наш убір; один обранець / Ходив в одежі паяца» [9, с. 115]. Тут мається на увазі Парцифаль («Парциваль» [9, с. 402]), але виникають асоціації і з Трістаном, який став безумним через кохання до Ізольди, або коли він перемінився на потворного карлика-блязня, щоб побачити недоступну дружину короля Марка; згадується Ланселот – «лицар во-за», який задля взаємності коханої дами прибув до неї на возі, що було для лицаря страшною ганьбою. Також прочитується підтекст і на вбрання емігрантів – наприклад, у таборі для переміщених осіб. Далі розгортаються взагалі українські (степи)

і карпатські реалії («ячання флюяр» [9, с. 116]), причому ототожнюються сучасні українці та хрестоносці у пустелі: «І не один з нас впаде, втомлений пригодами, / Та й шепотітиме терпкими губами: «Святий Граалю...»» [9, с. 116].

У збірці «Пісня Сирени» (2012), де особливо відчутні ностальгійні мотиви, наголошується на безпосередньому зв'язку авторки з Україною, причому наскрізним символом постає чорнозем: «Я з твого ребра чорноземного ліплена», [6, с. 8], «Ти – мій чорнозем, а я – / твоя донька-наречена / з часу, коли формувалися море і суходоли, / коли жили бронтозаври» [6, с. 9], причому кредо поетеси виразне: «Не цурайся мене, / так як і я ніколи від тебе не відречуся» [6, с. 9].

Б. Рубчак пропонує імпліцитну українську символіку, проте вона буває і відчутною – на основі поетового дитинства, як-от у сонеті «Коваль»: «На лаві газди – літослови міту / розпаленої, ярої землі» [20, с. 18], де діалектизм «газди» нагадує гуцульський побут. Кузня, ковальство постають як творчість (аналогії з Гефестом-Вулканом, Києм, Віландом-Волюндом та ін.). У багатьох Рубчакових віршах описана реальність, ситуації універсальні, проте вони можуть бути віднесені й до українських (передусім під час прочитання виникають асоціації з авторським дитинством). Водночас вони піднесені до рівня міфу: сонет «Вечірня молитва», де сказано: «На човні через ніч перевези / мене, підпитий діду» [20, с. 20] нагадує про образ Харона, а також чарівного перевізника з українських народних казок. Український за тематикою і символікою – цикл «Марену топити» (1980; цікаво, що образ Марени і цього обряду часто постають і у творах В. Вовк), де описано синкретичну свідомість, язичництво з темним підтекстом, тотемічною сакральністю (вірш «Вішун»), де описано народження прадавньої творчості – і у цьому уривку для ілюстрації дохристиянських часів доречні діалектизми і архаїзми: «Потрібен тут не зозулиця вивар, / а голос іншою грою, / що говорить не миртом, а вивертом, / вивіркою, куною...» [20, с. 34]. Алітерації використані цілком у душі замовлянь, оскільки усні жанри запам'ятовувалися на слух. Отже, у цих віршах орієнтири самоідентифікації – рідна міфологія, фольклор.

Вірш «Марену топити» показує неідеалізоване язичництво, хтонічний світ, чорну магію: у печерах «ночі котячі джури / (з місяця злобною згодою) / клали з лиликів шкіри / та срібні перстені гадини...» [20, с. 36]. Чорний кіт (кішка) – помічник відьми, а також тварина, на яку перетворюються чаклуни і відьми. Лилик (кажан) – атрибут чорної магії, зокрема, привороту. При місяці здійснюються обряди, це сонце мертвих, світило жреців, потойбічний світ. Місяць холодний, але й кровожерний, бо приймає людські жертвопринесення. Ототожнюється з лівою (демонською) стороною, він мінливий, амбівалентний. «Срібні перстені гадини» – або корона царя вужів (чи змії), яку він

віддає на постелену хустину (вірування германської та слов'янської міфології), або згадка про бувальщини щодо зміїного царства (змії з царицею ховаються в нори на зиму). Також це чарівне кільце, яким порятована змія у казці наділяє героя. Срібло – місячний (лунарний) метал, але й у фольклорі дорожчий, ніж золото (за традицією Київської Русі). Змія пов'язана із землею, а срібло – «земний» метал (на відміну від «небесного» – золота), що доводить А. Ціпко на прикладі київської історії, православного вінчання, українського фольклору тощо [34, с. 360 – 363]. Загадкова інша цитата: «прапредків козині чучела» [20, с. 36]. Це можуть бути ритуальні маски та вбрання (перебирання на цапа як символ урожаю, родючості, репродуктивності – обряд і образ відомі й в інших культурах: ірландській, скандинавській тощо). Також це може бути чорний цап (сатана), якому поклоняються на чорній месі.

У В. Вовк українські реалії постають як спогад, також – матеріальні знаки (волошковий вінок – дарунок від мага, тобто України – збірка «Напис на скарабею», 2007). Обмін цінностями різних культур і міркування над тим, чи рівновартий він, є одним з мотивів творчості В. Вовк – наприклад, у згаданій збірці наявний символічний *change* чи *exchange*: «Я пішла в ліс і втяла амарантову катілею на стовбурі столітнього баобаба та й передала для мага» [8, с. 6]. «Катілея – рід орхідеї» [8, с. 116]: орхідея часто згадується у В. Вовк. Екзотична для Європи (якщо не брати до уваги ендеміків – наприклад, зозулинець), у Бразилії ця квітка не рідкісна. Отже, незважаючи на те, що для героїні катілея означає щирість, насправді цей символ амбівалентний, оскільки носій української свідомості в Україні (а не в іншій країні) може сприйняти орхідею по-іншому. Амарант цвіте червоним або малиновим, що нагадує кров (Христову?).

Компаративний аналіз дозволяє ширше розглянути проблему самоідентифікації та ностальгії у НІГ. Зріз обраних для дослідження текстів ірландської, каталонської, німецької та білоруської поезії це підтверджує.

1) Ірландія, Етна Карбері (Ethna Carbery, 1866 – 1902, автонім Anna Johnston), вірш “**The passing of the Gael**” (збірка «Чотири Вітри Ерін: вірші Етни Карбері», “The Four Winds of Eirinn: Poems by Ethna Carbery”, 1906). (Докладніше: [30]). Символіка аналізованого вірша пов'язана з алюзіями кельтської поезії, причому ще ранньосередньовічної, анонімної, і це треба вгадувати. Так, чорний дрізд у куші («the blackbird in the brake» [1, р. 110]) – частий персонаж давньо- і середньоірландської лірики, як і баладної шотландської та давньоваллійської. Цей птах має тотемічні ознаки. Дрік (*whin* [1, р. 110]), який здається кельтам не гіршим золотом, аніж золота скарбниця («They may win a golden store – sure the whins were golden too» [1, р. 110]), – реалія Ірландії (а також, до речі, Бретані та Йоркширу). Як

відомо, дрік яскраво-жовтий (в оригіналі його барва не названа, а для прозорості змісту в перекладі рослина названа «янтарною»). Тут золото пов'язане і з кольором, і метафорично: дрік – багатство як ознака Батьківщини. Можна знайти також імпліцитне відсилання до ірландського фольклору: смертному краще рвати верес у себе в горах, ніж збирати квіти у вічному блаженстві царства фейрі (наприклад, підводних мешканців), а безумному королю-поету Сівїнїа (герою ірландської скелі «Безумство Сівїнїа» – “Buile Shuibhne”) ліпше, ніж Псалтир, дубове листя. Це мотив упізнання ірландським читачем архетипів рідної літератури. Чотири графства, згадані у вірші (Керрі, Імал, Майо, Донегол) – це ті чотири краї, звідки вигнано Кетлін Ні Гуліен. Предківські могили (або навіть кланові: «the graves of kindred dead» [1, р. 109]), полишені гелами, – також кельтський образ. Верес, торф'яники, піщані пустелі, бескеття, гострі скелі, тихі озера, гірські вершини, струмки, сніги, дощове небо, туман та інші деталі ірландського пейзажу тут не штампи, а засоби, які увиразнюють епічну картину героїчного минулого.

Міфологічний підтекст вірша і тема вічного вигнання несподівано переходять у конкретну трагедію ірландського народу – еміграцію до США, перша хвиля якої була спричинена голодомором (і поетеса згадує голод, який стає символом – голодом душі, жагою=ностальгією). Звідси згадані сучасні міста і міська суєта. Гели виразно бездомні, їхні поневіряння – це поневіряння матері-Ірландії, чий шлях тернистий (рефрен: «*Kathleen Ni Houlihan, your way's a thorny way!*» [1, р. 109 – 110]). Згадана в останній строфі бездомна худоба (*cattle*) на полях, де тепер живуть чужинці, нагадує ще один згаданий вище символ Ірландії – покинуту бурю корову.

Наскрізний фемінінний символ у цьому вірші – Кетлін Ні Гуліен, тобто «Кетлін, дочка Гуліена» – Kathleen Ni Houlihan (ірл.-гельськ. Caitlín Ní Uallacháin, носіями мови вимовляється приблизно як «Катін Ні Олахайн»). Прізвище Uallacháin (англійський варіант – Houlihan) досить поширене в ірландців. Це узагальнений образ жінки, але ірландський. Водночас його можна порівняти з українським материнським, ненькою Україною. Це Праматір чи Велика Мати, неня, яка виплекала нащадків (ірландців/українців), але вигнана чужинцями (в ірландському випадку – англійцями) з дому, з «чотирьох зелених піль» (тобто чотирьох провінцій Ірландії), бо діти виявилися недостатньо сильними і вдячними, щоб утримати і захистити метафоричну матір-землю. Традиційно Кетлін Ні Гуліен змальовується як стара жінка, проте інша її іпостась (як у бенші, або в українській відьми) – молода красуня. Феномен цієї вигаданої ірландської героїні полягає навіть у самій іконографії, подібній до української.

Аналізований вірш складний для перекладу не лише через відтворення ритму, повторів («They

are going, going, going...» [1, p. 109 – 110]) і те, що згадуване рефреном ім'я Kathaleen Ní Houlihan випадає з розміру (вочевидь, авторка припустила це свідомо), але й через наявність ірландизмів: *colleen* – «діва», «дівчина» (як шотл. *lass*), *lad* – юнак. Отже, у деяких випадках це Irish English. З огляду на це в перекладі вжито діалектизми (див. додаток 1) – у випадках, де оригінал це дозволяє. У поезії В. Вовк та ін. також уживаються діалектизми, проте відповідно до ситуації та цілком природно, що наближує цю лірику до ірландської тощо.

2) Каталонія, Жасін Бардаге (Вердагер, Jacint Verdaguer i Santaló, 1845 – 1902). Найбільший каталонський романтик, «принц (Príncep) каталонських поетів», активний діяч каталонського культурного відродження, католицький священник. Романтизм (як й інші напрями і стилі) у Каталонії виник запізно через історичні причини: коли Франція в 1659 р. анексувала Русільйон (один з осередків каталонської мови, *Català*), панівною на каталонських землях стала французька. Три століття поспіль – XVI – XIX – функціонування каталонської мови в духовних сферах (передовсім культурі) було в жадливому стані. Цей період назвали *desadència* – «доба занепаду» [4, с. 6]. (У Бразилії романтизм також став розвиватися пізно, але через географічну відірваність Південної Америки від Європи, Бразилії від метрополії – «Люзитанії», Португалії). Бардаге творив рідною мовою та іспанською. Для порівняння: рідна мова у В. Вовк українська, і більшість текстів принципово написані саме нею, проте наявні твори та наукові розвідки (а також автопереклади) німецькою, португальською та ін. мовами. Вірш Бардаге «Емігрант» (“L’Emigrant”, 1894) написаний каталонською. Текст присвячений емігрантам узагалі, але містить і біографічні мотиви: автор був корабельним священиком і багато часу проводив за межами Батьківщини. Поет не дожив до проголошення автономії Каталонії.

Спільність української і каталонської культур полягає не лише у постколоніальному минулому і прагненні самовизначеності, відокремлення від імперської. Це також і багата літературна традиція. Водночас існує загроза міфологізації минулого і зникнення мови та культури вже зараз, натомість відбудеться нерівноцінний обмін на героїчну спадщину – цей стереотип можна висловити на кшталт асоціацій: «раніше існувала вишукана багата мова, якою створено елітарну літературу, схожу на куртуазну; мова близька до іспанської, французької». У подібній ситуації опинилася провансальська мова: нація провансальців була знищена Монфором та ін. під приводом альбігойської (катарської) ересі; сьогодні ж названа мова також функціонує, але на першому місці – французька; окситанська (старопровансальська) куртуазна література стала предметом наукового вивчення, але вона не сучасна. Каталонська мова, попри успішне

функціонування (у тому числі наукове та музичне) у Барселоні та інших власних осередках, фактично виявилася в ізоляції, оскільки її літературна спадщина майже невідома в світі – на відміну від іспанської чи французької.

Вірш Бардаге складний для перекладу через строгу форму та компактність каталонської мови, зміст дуже насичений, попри лаконізм (аналогічно – у творах В. Вовк і перекладених нею бразильських та португальських поетів ХХ ст.). Також текст позначений зміною розміру (від заспіву до трьох наступних частин), повтором риторичних питань і слова «прощай(те)» (*adéu* [2]). Точність каталонських рим, подібна до провансальських у куртуазній поезії, створює труднощі для поетичного перекладу. Через це довелося подекуди пожертвувати літерою оригіналу для збереження еквіритмічності. Також упадають у вічі бінарні опозиції, притаманні архаїчній каталонській свідомості – наприклад, чітке розрізнення рідної і чужої землі: чужина – *desterria* [2], тобто «не-земля», а рідна земля і просто земля, протиставлена морю, – *terra* [2]. Безпосереднє захоплення рідною природою і її символами (Батьківщини) міститься в корінні каталонської літератури, яка пройшла період наївного опису та захвату від історичного минулого (аналогічно – українська, бразильська та ін.). У вірші Бардаге можна виокремити концепти: серце (*cor* [2]), смерть (*la mort*; форми у вірші: «умираю»: *es mor*, «хотів би я вмерти» – *vull morir* [2]); любов до Батьківщини. Сам вірш – це спогад-візія, як у поезії В. Вовк та інших членів НІГ. У Бардаге пейзажі Каталонії (білі, тобто засніжені Піренеї, скелі Монсаррату – *Montserrat*, річкові береги, ліси, золотаве небо, сприятливий клімат), та сакральні об'єкти (ієротопія), як-от собор у Барселоні (причому це місто рідне поетові) набувають значення символів. Цілком можливо, що згадані пустельні усамітнення у горах – натяк на печери катарів чи сакральні оповіді вівчарів у тих печерах при вогнищі (аналогія – гуцульський побут у Карпатах, оспіваний В. Вовк та ін.), або ж згадка про Монсаррат продовжує асоціативний ряд: знаменита Чорна Мадонна Монтсеррату. Цікаві згадки про дерева, що співають, як арфи, або про зябликів і щигликів (*pinsans i caderneres* [2]). «Зяблик» каталонською мовою чоловічого роду (*el pinsà*), тоді як «щиголь» – фемінітив (*la cadernera*). У перекладі (див. додаток 2) ужито діалектизм «снігарик» на позначення зяблика.

Як в Етни Карбері, у Бардаге ключовим символом стає вітер, який жене героя на чужину. Створюється враження того, що людське тіло слабке (недарма персонаж хворіє на морі від туги за Батьківщиною) та здатне розвіятися; це наближає образ емігранта до ірландських фейрі (*fairy*), які не здатні зупинитися в польоті. Отже, в обох віршах – проблема вкоріненості, зв'язку з рідною землею.

3) Німеччина, Бертольт Брехт (Bertolt Brecht, 1898 – 1956). Верлібр “*Die Auswanderung*

der Dichter» (1933). Автор творив вірш «Поетова еміграція», нанизуючи фактаж і водночас застосовуючи іронію: «У Гомера не було власного прихистку. / І Данте примусили покинути батьківщину. / Лі Бо і Ду Фу блукали крізь громадянські війни, / Коли поглинуло тридцять мільйонів осіб. / Еврипиду загрожували процесами. / Шекспіру перед смертю заткнули рота. / Франсуа Війона розшуквала не лише муза, / Але й поліція. / Названий «Любим» / Лукрецій пішов у вигнання. / Так само як і Гайне, / Брехт утік під данську солом'яну стріху» [5, с. 1]. Це тенденція ХХ ст., позначеного хвилями еміграції: поет не має коріння. Проте у випадку НІГ це не зовсім об'єктивно, оскільки українська самоідентифікація – питома, як у майже всіх членів – або прибрана, свідомо обрана – як у Патриції Килини – тут наявна, причому у випадку В. Вовк принципова і дуже яскрава. Інше питання – взаємодія з іншими культурами, варіативність, яка накладається на «субстрат» – самоідентифікацію. Отже, назвати членів НІГ «людьми світу» не випадає, бо феномен цієї групи складний. Її автори сформувались у ХХ ст., проте лірика багатьох пишеться й сьогодні, і варто стверджувати про феномен українського духовного помежів'я (порубіжжя, пограниччя). Ліричний герой вступає у ХХІ ст. і, попри кризу, сублімує її та успішно здійснює ініціативний перехід, зростаючи над собою.

4) Білорусь, Марія Мартисевич (Марья Мартысевич, 1982 р. н.). Вірш «**А яшчэ – нельга зьвезьцы з сабой краіну (азэры, рэкі)...**» (зі збірки «Цмокі лятуць на нераст: эсэ ў вершах і прозе», 2008).

Творчість Марії Мартисевич відносять до постмодернізму, але насправді її лірика неоднозначна. Це скоріше явище авангарду, і розглядати стиль цієї авторки слід у науковому ключі, а не в контексті епатажу. М. Мартисевич поєднує сучасні реалії з традиційними образами, вдало використовуючи притаманну білоруській ментальності архаїчність; ліричний герой – і сучасний, і міфологічний, він також перебуває у ситуації помежів'я [16]. Національні архетипи, згадані в цій поезії, близькі й українським – відоме вірування про хованця (цмока), якого можна виплекати з півнячого яйця, причому півень – чорний, приналежний відьомському і чаклунському світу, як чорний кіт чи собака. Аналогічне вірування є в українській, польській, лужицькій демонології, причому лексема «цмок», «смок» (бо змії чи дракон, василіск як божество смочке, цмулить пожертвоване йому молоко) також наявна в слов'янських мовах; виплеканий цмок носитиме золото і гроші власнику, але спалить обійстя за неправильне поводження з цим міфологічним персонажем (аналогічно – у фінно-угорській міфології: мокшанський Куйгорж, ерзянський Трямка, тощо). Але поетка продовжує символічний ряд: у неї цмоки летять на нерест. Отже, вони плодитимуться. У цьому неомі-

фологізмі, залученні асоціацій сучасної людини поетеса певною мірою перегукується з методом НІГ. Білорус кінця ХХ ст. пережив розпад СРСР, руйнацію (як пояснює авторка, згадані у вірші євреї перед еміграцією роздавали свої бібліотеки; еміграція цього народу у 1990 – 1991 рр. також описується у «Листах з Києва» С. Павличко; або ж образ розплющеного «третього ока», «трэцяе вока» [3, с. 110] – натяк на модні у перехідний період на території СРСР, а потім СНД, езотеричні рухи, культи, секти тощо), але й прагне самовизначення, чому допомагає його ментальність, опорою стають рідні архетипи, які треба виплекати у собі та переосмислити в новій реальності: «У гэтым цыпус жыцця пад сузор'ем сахі й касы – / ты ня пэўны ні ў чым і адно толькі ведаеш пэўна: / нельга зьвезьці з сабой краіну (палі, лясы) / кантрабандай памерам зь яйка чорнага пеўня» [3, с. 110].

Якщо в народних уявленнях цмок означає скарб, то у М. Мартисевич це – покарання за зраду. Як пояснює сама авторка, у вірші вжито цитати з класичних віршів Янки Купали, Максима Багдановіча, а також обіграна народна фантастика, відображена в незавершеному чотиритомнику переважно польськомовного письменника ХІХ ст. Яна Барщевського (польськ. Jan Barszczewski; білор. Ян Баршчэўскі) «Шляхтич Завальня, або Білорусь у фантастичних оповідках» («Szlachcic Zawalnia czyli Białoruś w fantastycznych opowiadaniach», видано 1844 – 1846). Отже, вірш за духом білоруський, але водночас і близький іншим слов'янським культурам, оскільки справа не лише в спільності ментальних проблем, але й у темі еміграції, хutorянства, народництва [17, с. 1] (подібна тематика є і у бразильській літературі з ХІХ ст.). Сучасна білоруська поезія позначається жорсткістю й переосмисленням традиції [32].

Відступи в українському перекладі від оригіналу запропоновані самою авторкою – для асоціацій з українськими традиційними реаліями (наприклад, «лелеки»). Перша редакція перекладу була точніша [17, с. 1 – 2]. М. Мартисевич дотримується впізнаваності рідних реалій, архетипів – тому в її вірші й приховані цитати з білоруської класики, знаної носіям цієї культури зі школи. Проте у випадку української аудиторії потрібний інший код, своєрідна трансляція заміни оригінального коду на ближчий український. Як і у В. Вовк, тут важливе *впізнавання*. Отже, у перекладі цього білоруського вірша важлива не лексична підстановка, тому що буквалізм не відтворить ментальної ідеї цього тексту. Для українського реципієнта закодовані архетипи та алюзії доводиться переписати іншими кодами.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, незважаючи на ілюзорну рівномірність генетичного і контактного аспектів у творчості В. Вовк, компаративний аналіз дозволяє стверджувати про перевагу генетичного аспекту в

світогляді авторки (підстава – текстологічний підхід, джерелознавча база), що зумовлює виразну національну самоідентифікацію, потужну архетипну систему творів і відсутність космополітизму. У Б. Рубчака спостерігається контактний аспект, але інтуїтивне українське начало, ностальгія за реалізацією українськості сприяють самопізнанню. Ліричний герой (як і у В. Вовк) не розчиняється в іншому просторі, йому не притаманні ні асиміляція, ні мімікрія – натомість він пізнає себе через інші реалії та зростає у цій рефлексії. Герої в обох письменників – сучасна інтелігенція і водночас переосмислені персонажі міфів; це нові хрестоносці, конкістадори, Одиссеї, аргонавти у пошуках нового золотого руна. Запропоноване порівняння творів В. Вовк і Б. Рубчака з поезією ірландської, каталонської, німецької, білоруської літератур кінця XIX – XX ст. підтверджує комплексність світогляду творчої інтелігенції, яка творила і творить культуру в пост-колоніальному середовищі. Робота має перспективу продовження в компаративному аспекті, оскільки ностальгійні мотиви широко наявні у світовій літературі, у тому числі у творах, не відкритих ні українською, ні іншими мовами.

Додаток 1. Етна Карбері, «Мимолітний слід ірландського кельта» (поетичний переклад Ольги Смольницької, 2016). Їхній лет, лет, лет минає через доли і плаї, / Їхній лет мина торф'яник, верес, в горах ручаї, / Розмаїття глоду: дроздик там веде пісні свої. // Їхній лет – дів ди-кооких, рослих легінів-модрин, / З верхів Керрі пурпурових, диких Імалу вершин, / І з долин зелених Майо, донегольських луговин. // Їхній лет лиша край милий, де відлюдності снігів; / Синь озер самотню – ясну, непорушну й од вітрів; / І могили рідних кланів, і серця, хто їх любив. // Їхній лет – в далекі землі, і сльозу їх зір зронив, / І несе видіння муки нескінченності віків – / Лик печальний Кетлін Ні Гуліен до останніх їхніх днів. // О Кетлін Ні Гуліен, путь в тебе і терниста, й крем'яна, / Йде душа в безжальних скелях – повна вірою вона. / В гострих скелях, доки коси не укріє сивина. // Хтось до Сходу путь прямує, хтось – на Захід путтю мчить; / Хтось – на Півдні дім знаходить, хтось – де Норду сніговіть; / Та на матерньому лоні їм ніколи не спочить. // Їх ударом голод гонить і від вересу й лугів, / Та нестерпний голод серця вже ніхто б і не зцілив; / Знемагають у жаданні – йти до ваших путівців. // І на вулицях у місті, де і спрага, й суєта, / Їм ірландського повітря подув раптом доліта – / О повітря

прохолодне, віра в ньому поверта! // О, покинуті хатини! – Пам'ять предків пробуди – / О, солодкий край! – У вітах – чорні косики-дрозди! / О, слова родимі, добрі! – Біль у серці назавжди. // Що їм золото? – дрік янтарний – теж їм золота яса; / Над красу небес чужинських – рідні зливи небеса; / Вітер так не освіжає, як в серпанкові роса. // Їхній лет, лет, лет – не спинить воля наша, бо земна. / Ниви їхні – для чужинців, і худоба самотна. / О! Кетлін Ні Гуліен, путь в тебе і терниста, й крем'яна! [30].

Додаток 2. Жасін Бардаге (поетичний переклад Ольги Смольницької). О Каталоніє любя, / В серці моїм над усе, / Нині розлука – це згуба, / Що її туга несе. // I / Рідна коліско, прекрасні долини, / І Піреней білий край, / Рік береги, для душі самотини, / Кожний – назавжди прощай! // Арфи дерев, і снігарики в гаю, / Співання, співання, / Плачучи, я берегам промовляю: / Вічне прощання! // II / Де ще я знайду підсоння родинне, / Неба шарлат? / Боже мій! Де знайду верхи-скеліни, / Твій Монсаррат? // Пишний собор є лише в Барселоні, / Святість чудес, / Пагорби – це самоцвіти в короні / Бога небес. // III / Браття, простімось: прощайте, о тату, / О, навіки! / О! вам на цвинтарі, ненько, лежати, / Йду навпрямки! // На чужину вітер віє уперто, / В серці жалі! / Слабну я, Боже! Вимолною смерті / Там, на землі! [3, с. 1 – 2].

Додаток 3. Марія Мартисевич (поетичний переклад Ольги Смольницької, 2014). А ще – не можна звести з собою країну (це ріки й лелеки), / не можна виплекать під пахвою, ніби цмока. / Так євреї роздаровували б хатні бібліотеки, / коли б в тих, хто лишився, розплющилось третє око. // У цьому й сіль вся життя під сузір'ям сохи і коси – / ти не певний ні в чім, і одне лиш напевно відомо: / не можна звести з собою країну (поля, ліси) / контрабандою, наче яйце півня чорного з рідного дому. // І ти відаєш: варто напружити внутрішній слух, / як у тріскоті шкаралупи запульсують скроні. / Цмоки хутко вилупляться; хутко тих зрадить народжений дух, / хто поїв молоком з пожадливої злота долоні. // І коли потемніє небо в тім, що на астрологічних мапах / фігурує як дім, там, де сходить зірниця Венера, / означатиме це – наші цмоки злітають на нерест, / несучи гостинці в лускатих розправлених лапах. // Ти чекаєш; ти палиш огні; і хідник – це твоє спочивання, / і звільняєш під їхню посадку дві смуги кільцеві – це шлях льотовий. / Та пильнуй; намагайся тримати цей трап без хитання, / коли приземляється твій [17, с. 2 – 3].

Література

1. Астаф'єв О. Образ і знак: Українська емігрантська поезія у структурно-семіотичній перспективі. Монографія / Олександр Астаф'єв. – К. : Наукова думка, 2000. – 268 с.
2. Астаф'єв О. Поети «Нью-Йоркської групи» / Олександр Астаф'єв. – Ніжинський державний педагогічний інститут ім. М. Гоголя, 1995. – 30 с. (Література української діаспори. – Вип. 6).
3. Бардаге Ж. Емігрант / Жасін Бардаге / З каталонської переклала Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – 2017. – 2 с. (З неопублікованого архіву Ольги Смольницької).
4. Бигвава И. О., Харшиладзе М. А. Учебник каталонского языка: Начальный курс / И. О. Бигвава, М. А. Харшиладзе. – Ч. I. – М. : Изд-во МГУ, 2002. – 237 с.

5. Брехт Б. Поетова еміграція ("Die Auswanderung der Dichter"), 1933 / Бертольт Брехт / З німецької переклала Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – 2014. – 1 с. (З неопублікованого архіву Ольги Смольницької).
6. Вовк В. Зеніт / Віра Вовк. – Ріо-де-Жанейро – Львів : БаК, 2012. – 102 с.
7. Вовк В. Коляда на Щедрий вечір / Віра Вовк. – Львів : БаК, 2007. – 120 с.
8. Вовк В. Напис на скарабею / Віра Вовк. – Львів : БаК, 2007. – 124 с.: іл.
9. Вовк В. Поезії / Віра Вовк. – К. : Родовід, 2000. – 422 с.
10. Головань Т. «Нехай уста роздушуть міти...» (про поезію Богдана Рубчака) / Тарас Головань. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fttf.blogspot.com/2010/03/blog-post.html>, укр. мовою, вільний. – Дата створення: 16 березня 2010 р.
11. Григорчук Ю. М. Проза Віри Вовк: виміри сакрального / Ю. М. Григорчук. – Брустурів : Дискурс, 2016. – 364 с.: іл.
12. Жодані І. М. Емма Андіївська і Віра Вовк: тексти в контексті інтерсеміотики: Монографія / Жодані І. М. – К. : ВДК «Університет «Україна», 2007. – 116 с.
13. Карабович Т. Міф про Ікара як літературна рефлексія про особисту долю у творах Богдана Рубчака / Тадей Карабович // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство) : збірник наукових праць / за ред. проф. Оксани Філатової. – Листопад 2016. – № 2 (18). – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. – С. 119 – 124.
14. Карабович Т. Структурна поліфонічність перекладів Нью-Йоркської групи у португальській антології Віри Вовк "O Grupo De Nova York "Colméia" (1993) / Т. Карабович // Літературознавчі студії. – Вип. 45. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2015. – С. 87 – 95.
15. Карбері Е. Мимолітний слід ірландського кельта / Етна Карбері (Анна Джонстон) / З англійської переклала Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – 2016. – 2 с. (На правах рукопису).
16. Лысова Н. Б. Нацыянальны літаратурны герой у кантэксце новай культурнай сітуацыі памежжа ХХ-ХХІ ст.ст. / Н. Б. Лысова [Електронны рэсурс]. – Режим доступу: http://www.psu.by/images/stories/iff/personal/lysova_national_litgeroi.pdf, свабодны. – на беларускай мове. Дата звароту: 31.03.2017.
17. Мартисевич М. Переклад вірша «А яшчэ – нельга зьвязаць з сабой краіну (азёры, рэкі)...» / Марія Мартисевич / Из сучасної білоруської поезії / З білоруської переклала Ольга Смольницька. – Автор. комп. набір. – 2014. – 2 с. (На правах рукопису).
18. Понасенко А. Ключові образи поетичної картини світу Б. Рубчака в метафоричному осмисленні / Артем Панасенко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Філологічні науки. – Луганськ. – 2009. – № 18 (181). – С. 102–107.
19. Приглашение к диалогу. Латинская Америка: размышления о культуре континента : Сборник / Предисл. С. А. Микояна. – М. : Прогресс, 1986. – 471 с., ил.
20. Рубчак Б. Крило Ікарове / Богдан Рубчак / Передм. М. Рябчука. – К. : Дніпро, 1991. – 205 с.
21. Рябчук М. Стигми крил / Микола Рябчук // Рубчак Б. Крило Ікарове / Богдан Рубчак. – К. : Дніпро, 1991. – С. 9 – 12.
22. Смольницька О. Віра Вовк як представниця сучасного магічного реалізму / Ольга Смольницька // Українознавство. – 2013. – № 2. – С. 16 – 19.
23. Смольницька О. О. Компаративний аналіз «мерехтливої міфології» у вибраній поезії Віри Вовк і Патриції Килини / О. О. Смольницька // Кременецькі компаративні студії. – Вип. VI. – Т. 1. – 2016. – С. 254 – 269.
24. Смольницька О. Міфологеми у поезії Тараса Шевченка і Віри Вовк: до витоків проблеми / Ольга Смольницька // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Шевченкове слово та духовна наука: поліфонія в часі». З нагоди 175-ої річниці виходу у світ «Кобзаря». – К. : НДІУ, 2015. – С. 94 – 96.
25. Смольницька О. О. Міфологічні та реалістичні орієнтири вибраної поезії української письменниці в Ріо-де-Жанейро Віри Вовк у зіставленні з іншомовними віршами українських поетів у діаспорі / Смольницька Ольга Олександрівна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. – 2016. – №24. – Т. 2. – С. 82 – 84.
26. Смольницька О. Неоміфологізм у творчості Віри Вовк і Хорхе Каррери Андраде / Ольга Смольницька // Міфологія і фольклор. – 2015. – № 3-4 (19). – С. 98 – 107.
27. Смольницька О. Неоміфологічне підґрунтя релігійного дуалізму (на матеріалі поезії Тараса Шевченка і Віри Вовк) / Ольга Смольницька // Українознавство. – 2015. – № 2. – С. 120 – 129.
28. Смольницька О. Особливості змалювання народного католицизму в творчості Віри Вовк: компаративний аналіз українського та латиноамериканського магічного реалізму / Ольга Смольницька // Spheres of Culture. – Volume VIII. – Lublin 2014. – С. 252 – 258.
29. Смольницька О. О. Символ східної жінки-лідера у поетичній збірці Віри Вовк «Жіночі маски» (кроскультурний аспект) / О. О. Смольницька // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: «Філологія». – 2016. – Вип. 15. – С. 54 – 65.
30. Смольницька О. О. Фемінінний образ-символ Ірландії у вибраній англійській ірландській поезії: проблема українського перекладу / О. О. Смольницька // Наукові записки Національного універ-

- ситету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / укладачі: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, О. Ю. Костюк. – Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2017. – Вип. 64. – Ч. 2. – С. 122 – 126.
31. Смольницька О. Формування творчого методу української мистецької еміграції в Латинській Америці / Ольга Смольницька // Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць. – Серія «Філологія». – Вип. 24. – Переяслав-Хмельницький: «ФОП Домбровська Я. М.», 2016. – С. 81 – 94.
 32. Современная Беларусь: поэтическое измерение. Беседа с У. Вериной (май 2012) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.litural.ru/iprospekt/verina/>, свободный. – на рус. яз. – Дата обращения: 10.02.2014.
 33. Тарнашинська Л. Чаша Грааля Віри Вовк / Людмила Тарнашинська // Григорчук Ю. М. Проза Віри Вовк: виміри сакрального / Ю. М. Григорчук. – Брустурів: Дискурсус, 2016. – С. 10.
 34. Ціпка А. Духовна ліствиця давньоукраїнської словесності / Анатолій Ціпка. – К.: «Леся», 2015. – 748 с.
 35. Karabowicz T. Idiomatyczny dyskurs prawdy w tomiku wierszy poetki Wiry Wowk *Kobiece maski* / Tadeusz Karabowicz // Вовк В. Жіночі маски – Wira Wowk. *Kobiece maski* / Віра Вовк; [Пер. з укр. мови Тадей Карабович]. – Люблин, 2014. – С. 139 – 144.
- Джерела ілюстративного матеріалу:**
1. Carbery E. The passing of the Gael / Ethna Carbery, Mrs. Seumus MacManus, Anna Johnston (1866 – 1902) // The Four Winds of Eirinn: Poems by Ethna Carbery. (Anna MacManus), Complete Edition / Edited by Seumas MacManus. – Dublin, Ireland: M. H. Gill and Son, Ltd, 1906. – P. 109 – 110.
 2. Verdager J. L'emigrant / Verdager, Jacint [Rekurs electrònic]. – <http://www.musicadepoetes.cat/mdpAdmin/media/834-lemigrant.pdf>. – Català.
 3. Мартысевіч М. А яшчэ – нельга зьвезьцы з сабой краіну (азёры, рэкі)... / Марыя Мартысевіч // Мартысевіч М. Цмокі лятуць на нераст: эсэ ў вершах і прозе / Марыя Мартысевіч. – Мінск: Логвінаў, 2008. – С. 110.

Ольга СМОЛЬНИЦКАЯ
МИФОЛОГИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ НОСТАЛЬГИЧЕСКИХ МОТИВОВ В ИЗБРАННОМ
ТВОРЧЕСТВЕ ВЕРЫ ВОVK И БОГДАНА РУБЧАКА В СРАВНЕНИИ

Аннотация. В статье осуществляется сравнительный анализ мифологической интерпретации отдельных поэтами Нью-Йоркской группы – Верой Вовк и Богданом Рубчаком – ностальгических мотивов, учитывающая эмиграцию. Как вспомогательный материал привлечены избранная каталонская, ирландская, немецкая, белорусская поэзия, посвященная эмиграции и ностальгии. В исследовании использованы такие разновидности анализа как: мифоанализ, биографический анализ, компаративный, архетипный, поэтологический, культурологический, а также переводоведческие методики. Задействованы источники украинского, английского, белорусского, каталанского, немецкого, польского языков. Анализируется вопрос украинской самоидентификации. Образы, описываемые поэтами Нью-Йоркской группы, относятся к украинскому язычеству, также это латиноамериканские, древнегреческие.

Ключевые слова: миф, символ, метафора, ностальгия, Нью-Йоркская группа, перевод.

Olha SMOLNYTSKA
MYTHOLOGICAL CONTENT OF NOSTALGIC MOTIFS IN THE SELECTED WORKS BY VIRA VOVK
AND BOHDAN RUBCHAK AND COMPARISON MYTHOLOGICAL CONTENT OF NOSTALGIC
MOTIFS IN THE SELECTED WORKS BY VIRA VOVK AND BOHDAN RUBCHAK AND COMPARISON
WITH OTHER LITERATURES

Summary. The article makes the comparative analysis of mythological interpretation of the nostalgic motives and emigration by the selected poets of the New York group, Vira Vovk and Bohdan Rubchak. As an auxiliary material the selected texts of the Catalan, Irish, German, Belarusian poetry, which are dedicated to exile, emigration and nostalgia, are given. The methods used are: mythological, biographical, comparative, archetype, poetological, cultural studies, translation studies. The sources in the Ukrainian, English, Belarusian, Catalan, German, Polish languages are processed. The one of the questions is the Ukrainian self-identification. The characters that are described by the poets of the New York group are Ukrainian pagan, Latin-American, Ancient Greek.

Key words: myth, symbol, metaphor, nostalgia, the New York group, translation.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2017 р.

Смольницька Ольга Олександрівна – кандидат філософських наук, старший науковий співробітник відділу української філології Науково-дослідного інституту українознавства Міністерства освіти і науки України.